

О.Є. Златогорський, В.Г. Баюк

ДОСЛІДЖЕННЯ БАГАТОШАРОВОЇ ПАМ'ЯТКИ В с. ПОЛОНКА ЛУЦЬКОГО р-ну ВОЛИНСЬКОЇ обл.

Results of the 2009 research of multilayer settlement at the western outskirts of Polonka village in Lutsk Region are presented. Materials obtained are dated by the Bronze and the Early Iron Ages.

Дослідження проводились у зв'язку з забудовою на території с. Полонка Луцького р-ну Волинської обл., відомого за багатошаровим поселенням доби пізнього палеоліту, неоліту (культура лінійно-стрічкової кераміки), енеоліту, бронзи, раннього заліза, ранньослов'янського часу, княжої доби та пізнього середньовіччя. Пам'ятка виявлена у 1980 р. Г.В. Охріменком та М.М. Кучінком.

Для робіт обрано ділянку на місці, який глибоко врізається на південь до лівого берега р. Черногузка і зі сходу та заходу оточений заплавами. Тут закладено дві траншеї — 12×4 і 10×4 м, орієнтовані за сторонами світу. Стратиграфія: 0,0—0,25 м — орний шар зі знахідками сучасного періоду; 0,25—0,75 м — шар чорнозему, в якому трапилися матеріали пізньосередньовічного часу, доби Київської Русі та кістки тварин; 0,75—0,95 м — світлий шар передматерикового суглинку із знахідками періоду Київської Русі та ранішого часу, що нижче переходив у світлу материкову глину.

В культурному шарі виявлено матеріали різного часу — від доби бронзи до новітнього. Об'єкти представлено, головню, добою бронзи, один — Лука-Райковецької культури.

Споруда 1 (тшинецько-комарівська спільнота) мала овальну форму, видовжену по лінії північний-захід—південний-схід і розміри $2,5 \times 1,8$ м за висоти похилих земляних стін 0,2 м від рівня долівки. Долівка рівна, погано утрамбована. У південно-східній частині виявлено округлу в плані яму $0,72 \times 0,60$ м і завглибшки від рівня долівки 0,15 м, заповнену темним насиченим попелом ґрунтом, що дозволяє

класифікувати її як заглиблення під вогнище. У заповненні виявлено фрагменти ліпних товстостінних горщиків тюльпаноподібної форми темно-сірого та цеглястого кольору. Тісто грубе, пористе, з домішками піску і товченого кременю (рис. 1, 5). Знайдено також частину крем'яної сокири.

Яма 1 (тшинецько-комарівська спільнота) розташована приблизно за 3,2 м на північний-схід від споруди 1. Вона овальної в плані форми, видовжена по лінії південний захід—північний схід, розміри $2,0 \times 1,6$ м, глибина 0,4 м від рівня виявлення. Стіни прямовисні, дно лінзоподібне. У заповненні трапилися фрагменти ліпної кераміки, подібні до знайдених у споруді 1 (один з рельєфним знаком на зовнішньому боці), зокрема вінця (рис. 1, 1, 2) та кістяна проколка (рис. 1, 3). На дні виявлено стегнову та променеву кістки, хребець і нижню щелепу людини.

Яма 2 (Лука-Райковецька культура) розташована за 1,8 м на південний схід від споруди 1. Вона підпрямокутна в плані, розміри $1,3 \times 0,8$ м, завглибшки 0,4—0,5 м від рівня виявлення. Стіни прямовисні, дно похиле, утрамбоване. У заповненні трапилися стінки і денця ліпної кераміки типу Лука-Райковецька (рис. 1, 4). Відсутність поправлених на гончарному крузі виробів дозволяє датувати яму VIII—IX ст.

Черинь (невизначеного часу) виявлено в траншеї 2 на рівні материка. Він овальний у плані, розміри $0,6 \times 0,4$ м, видовжений по лінії схід—захід. Датуючих матеріалів не виявлено. Для перевірки наявності можливого, пов'язаного з черенем об'єкту поряд, на межі квадратів Б 5—6 зроблено прирізку 2×2 м, однак вона не дала результату.

Яму 3 (тшинецько-комарівська спільнота) виявлено за 1,2 м на південний схід від ями 2.

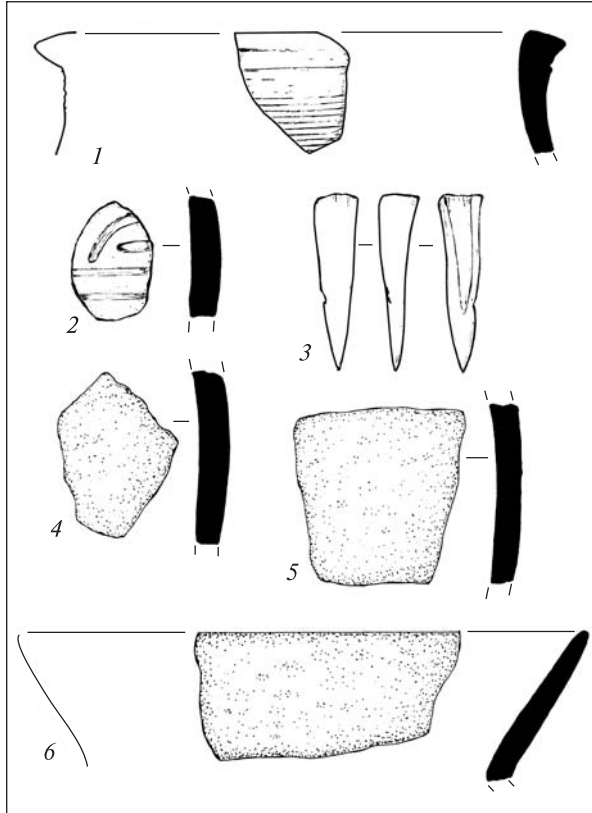

Рис. 1. Полонка: 1, 2, 4–6 — кераміка; 3 — кістка

Вона округла в плані, $1,75 \times 1,50$ м, глибина 0,4 м від рівня виявлення. Стіни прямовисні, дно рівне, утрамбоване. У заповненні виявлено уламок кераміки.

Яму 4 (тієї само належності) виявлено за 2,4 м на схід від ями 3. Вона округла в плані, розміри $1,20 \times 1,25$ м, глибина 1,3 м від рівня виявлення. В перетині яма грушоподібна, дно рівне, утрамбоване. У заповненні трапилися знахідки різного часу: зверху (0,2 м від рівня виявлення) — гончарна кераміка періоду Київської Русі, на дні — ліпна кераміка тшинецько-комарівської культури та крем'яний відщеп.

Знахідки з культурного шару представлені в траншеї 1 нижньою частиною тонкостін-

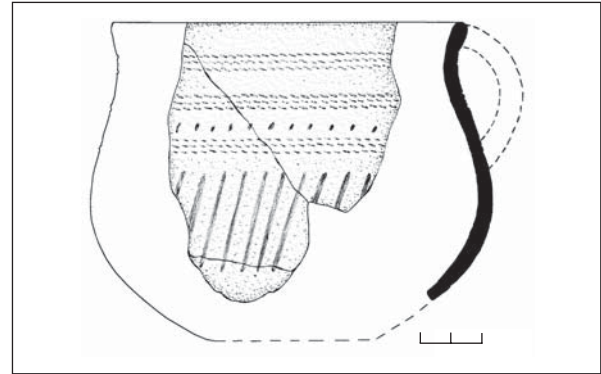

Рис. 2. Полонка: кераміка

ного гончарного горщика. Це якісна посуда темно-сірого кольору, чорнолощена зовні. На денці та стінках виразні сліди повторного випалу. Датується XVI—XVII ст. Кераміка періоду Київської Русі репрезентована фрагментами денця, стінок та вінець темно-сірого кольору. Вінець досить високий, валикоподібний і різко відігнутий. Один фрагмент стінки від посудини, виготовленої зі світлої добре відмудленої глини. Цей матеріал датується XIII ст. Один фрагмент ліпної кераміки тшинецько-комарівської культури походить з нижнього горизонту (рис. 1, 6).

У траншеї 2 трапилася виключно ліпна кераміка. Це уламки грубих горщиків темного кольору зі значними домішками товченого кременю. Тісто грубе, пористе, випал поганий. На деяких фрагментах сліди повторного випалу. Вони належать до тшинецько-комарівської культури. Виявлено також фрагмент тонкостінної якісної посудини цеглястого кольору, яку можна віднести до стжижовської культури (рис. 2).

Загалом можна зробити висновок про досить значну забудову поселення у період пізньої бронзи—раннього заліза, матеріали Княжої доби можуть бути здобуті при подальших дослідженнях.

